

Wyrok z dnia 25 maja 2004 r.

III PK 19/04

Odprawa przewidziana w art. 48 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe" (Dz.U. Nr 84, poz. 948 ze zm.) nie przysługuje pracownikowi, który do dnia rozwiązania stosunku pracy przyjął propozycję zatrudnienia w zakładzie pracy przejmującym w całości lub w części mienie dotychczas zatrudniającego go zakładu (art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.). Przyjęcie takiej propozycji oznacza nie tylko zawarcie nowej umowy o pracę w czasie trwania poprzedniej umowy lub umowy przedwstępnej w sprawie przyszłego zatrudnienia, ale także zawarcie innego porozumienia, które nie precyzuje warunków przyszłej umowy o pracę, jeżeli zawiera ono pochodzącą od nowego pracodawcy, złożoną na serio i realną propozycję zatrudnienia, do którego w rzeczywistości dochodzi.

Przewodniczący SSN Andrzej Wasilewski, SSN Krystyna Bednarczyk,
Katarzyna Gonera (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 maja 2004 r. sprawy z powództwa Kazimierza K., Piotra S., Emila C. przeciwko PKP SA Dyrekcji Kolejowych Przewozów Towarowych „C.” w likwidacji Zakładowi Taboru Kolejowego w Ż. o zapłatę, na skutek kasacji powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 3 października 2003 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy w Krośnie-Ośrodek Zamiejscowy w Przemyśle wyrokiem z 14 kwietnia 2003 r. [...], zasądził od pozwanego - PKP SA Dyrekcji Kolejowych Prze-

wozów Towarowych „C.” w likwidacji - Zakładu Taboru Kolejowego w Ż. - na rzecz powodów: Kazimierza K. kwotę 10.553,92 zł, Piotra S. kwotę 10.771,44 zł i Emila C. kwotę 9.947,55 zł tytułem odszkodowania w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia za ustalenie krótszego niż jeden miesiąc terminu rozwiązania stosunku pracy (na podstawie § 6 Pnadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy Pracowników Przedsiębiorstwa Państwowego PKP). Jednocześnie Sąd Okręgowy oddalił powództwo w części dotyczącej żądania zapłaty jednorazowej odprawy pieniężnej w wysokości 30.000 zł dla każdego z powodów (na podstawie art. 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego “Polskie Koleje Państwowe”; Dz.U. Nr 84, poz. 948 ze zm.).

Sąd Okręgowy ustalił, że powodowie zatrudnieni byli w Zakładowej Straży Pożarnej PKP w R. do 31 lipca 2001 r. W wyniku restrukturyzacji PKP SA doszło do likwidacji jednostek zakładowych straży pożarnych PKP SA oraz nieodpłatnego przekazania przez PKP SA mienia zlikwidowanych jednostek na rzecz Skarbu Państwa (reprezentowanego przez właściwego terytorialnie starostę powiatowego) z przeznaczeniem dla Państwowej Straży Pożarnej. Tryb przekazania mienia określono w porozumieniu zawartym dnia 11 czerwca 2001 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, z jednej strony, a Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Polskimi Kolejami Państwowymi S.A., z drugiej strony, wskazując w nim również, że Państwowa Straż Pożarna przejmie do służby (zatrudni) strażaków ze zlikwidowanych jednostek zakładowych straży pożarnych PKP S.A., którzy spełniają wymagania przewidziane dla kandydatów do służby w charakterze (mianowanych) funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej. Uchwałą [...] z 17 lipca 2001 r. Zarząd PKP SA, dokonując likwidacji zakładowych straży pożarnych, wyraził zgodę na nieodpłatne przekazanie na rzecz Państwowych Straży Pożarnych mienia, które stanowiło wyposażenie likwidowanych zakładowych straży pożarnych. Mienie to w sposób formalny zostało przekazane umowami z 25 i 27 września 2001 r. Sąd Okręgowy ustalił, że związku z planowaną likwidacją zakładowych straży pożarnych zatrudnieni w PKP SA strażacy - w tym powodowie - zostali poinformowani o mających nastąpić zmianach organizacyjnych i możliwości podjęcia pracy w Państwowej Straży Pożarnej. Powodowie w marcu 2001 r. zadeklarowali chęć podjęcia zatrudnienia w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w R. Po otrzymaniu wykazu strażaków, którzy

zadeklarowali chęć zatrudnienia w charakterze funkcjonariuszy pożarnictwa, Państwowa Straż Pożarna zorganizowała dla nich badania lekarskie, do których wytypowano również powodów, a następnie pismem z 26 lipca 2001 r. zawiadomiła pozwanego o osobach, które pozytywnie przeszły badania i tym samym miały być przejęte do służby bezpośrednio po zwolnieniu z dotychczasowego miejsca pracy. O fakcie tym pozwany zawiadomił powodów, którzy pismami z 30 lipca 2001 r. zwrócili się do pozwanego o rozwiązanie z nimi umów o pracę na mocy porozumienia stron z dniem 31 lipca 2001 r., na co pracodawca wyraził zgodę. Doszło do rozwiązania umów o pracę, po czym poczynając od 1 sierpnia 2001 r. powodowie uzyskali zatrudnienie (na podstawie mianowania) w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w R.

W powyższych okolicznościach faktycznych Sąd Okręgowy uznał żądanie zapłaty odprawy na podstawie art. 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” za niezasadne z uwagi na przepis art. 50 ust. 2 tej ustawy, zgodnie z którym odprawa pieniężna nie przysługuje w okolicznościach, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm., tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm., powoływanej w dalszym ciągu jako ustawa o zwolnieniach grupowych). Odprawa ta nie przysługuje więc pracownikowi, który do dnia rozwiązania stosunku pracy przyjął propozycję zatrudnienia w zakładzie pracy przejmującym w całości lub w części mienie dotychczas zatrudniającego go zakładu albo w zakładzie pracy powstałym w wyniku takiego przejęcia. Sąd wskazał, iż z materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że powodowie do 31 lipca 2001 r. przyjęli propozycję zatrudnienia w Państwowej Straży Pożarnej, co nastąpiło od 1 sierpnia 2001 r., a ich nowy pracodawca przejął mienie należące do jednostki zakładowej straży pożarnej PKP SA, w której byli zatrudnieni.

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacją powodowie w części oddalającej ich powództwo o odprawę, zarzucając naruszenie przepisów art. 48, 49 i 50 ust. 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”, naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 233 k.p.c. - przez postawienie tezy, że powodowie przyjęli propozycję zatrudnienia w zakładzie przejmującym mienie dotychczasowego pra-

codawcy, i tym samym odmowę - z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów - dania wiary zeznaniom świadka i powodów, błąd w ustaleniach faktycznych polegający na stwierdzeniu, że powodowie przyjęli propozycję zatrudnienia, podczas gdy ich stosunek pracy w Państwowej Straży Pożarnej został nawiązany z ich inicjatywy, oraz na ustaleniu, że ich nowy pracodawca przejął mienie likwidowanej zakładowej straży pożarnej.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 3 października 2003 r. [...] oddalił apelację powodów.

Sąd Apelacyjny podniósł, że prawo do odprawy przewidzianej w art. 48 i 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” ulega ograniczeniu w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 50 ust. 2 tej ustawy. Wyłączenie prawa do odprawy ma miejsce w sytuacji, gdy zaistnieją okoliczności wymienione w art. 8 ust. 3 ustawy o zwolnieniach grupowych. Ten ostatni przepis przewiduje, że odprawa pieniężna nie przysługuje pracownikowi, który do dnia rozwiązania stosunku pracy przyjął propozycję zatrudnienia w zakładzie pracy przejmującym w całości lub w części mienie dotychczas zatrudniającego go zakładu albo w zakładzie pracy powstałym w wyniku takiego przejęcia. Z ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że powodowie w marcu i kwietniu 2001 r. zgłosili w Państwowej Straży Pożarnej wstępne wnioski o ich zatrudnienie wskazując, że jest to spowodowane zamiarem likwidacji dotychczasowego pracodawcy. Jednak dopiero porozumienie zawarte 11 czerwca 2001 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej a Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej oraz PKP SA określiło między innymi zasady zatrudnienia w Państwowej Straży Pożarnej strażaków ze zlikwidowanych jednostek zakładowych straży pożarnych PKP SA, ustalając liczbę etatów dla poszczególnych komend powiatowych lub miejskich Państwowej Straży Pożarnej, w których podejmą służbę strażacy ze zlikwidowanych zakładowych straży pożarnych. W wykazie stanowiącym załącznik do porozumienia znalazła się również Państwowa Straż Pożarna w R. Korzystając z tego porozumienia, powodowie - po przeprowadzeniu stosownych badań lekarskich - zostali zakwalifikowani do pracy w Państwowej Straży Pożarnej, o czym ich obecny pracodawca powiadomił pracodawcę dotychczasowego pismem z 26 lipca 2001 r. W piśmie tym wskazano imiennie osoby, które zostaną zatrudnione bezpośrednio po rozwiązaniu z

nimi dotychczasowego stosunku pracy. Wśród tych osób znaleźli się powodowie. Wiedza o realnej możliwości zatrudnienia u nowego pracodawcy spowodowała, że powodowie podjęli czynności zmierzające do rozwiązania istniejących stosunków pracy z dniem 31 lipca 2001 r. Trudno bowiem przypuszczać, aby podjęli tego typu działania (zmierzające do niezwłocznego, "z dnia na dzień", rozwiązania stosunku pracy) nie mając dostatecznego rozeznania, a nawet pewności co do swego dalszego zatrudnienia. Odmienne założenia musiałyby prowadzić do oceny zachowań powodów podjętych w końcu lipca 2001 r. jako nierozsądnych. Z tych względów Sąd Apelacyjny nie podzielił zawartej w apelacji tezy, zgodnie z którą powodowie do chwili rozwiązania swoich stosunków pracy nie przyjęli propozycji zatrudnienia u nowego pracodawcy. Prawdliwość tezy o przyjęciu propozycji zatrudnienia u nowego pracodawcy potwierdzili sami powodowie, tłumacząc przyczyny poddania się badaniom lekarskim przeprowadzanym przez Państwową Straż Pożarną.

Sąd Apelacyjny zauważył, że pojęcie „przyjęcia propozycji” oznacza nie tylko zawarcie nowej umowy o pracę w czasie trwania dotychczasowej, ale również zawarcie umowy przedwstępnej w sprawie przyszłego zatrudnienia pracownika, a nawet takie porozumienie między stronami stosunku pracy, w którym dają one wyraz swojej jednoznacznej woli zatrudnienia w przyszłości, choćby bez ścisłego precyzowania warunków tego zatrudnienia. Istotnym jest jedynie, aby ta propozycja zatrudnienia pochodziła od nowego pracodawcy, była złożona na serio i była realna oraz aby w jej następstwie doszło do faktycznego zatrudnienia pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1999 r., I PKN 633/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 357). Tego rodzaju "przyjęcie propozycji" miało miejsce w rozpoznawanej sprawie. Kolejnym elementem istotnym z punktu widzenia zastosowania art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych jest to, aby przyjęcie propozycji zatrudnienia dotyczyło pracodawcy przejmującego w całości lub w części mienie dotychczas zatrudniającego pracodawcy albo pracodawcy powstałego w wyniku takiego przejęcia. Porozumienie z 11 czerwca 2001 r. dotyczyło również nieodpłatnego przekazania - z przeznaczeniem dla Państwowej Straży Pożarnej - ruchomego i nieruchomości zakładowych straży pożarnych. Realizując wymienione porozumienie Zarząd PKP SA uchwałą z 17 lipca 2001 r. wyraził zgodę na nieodpłatne przekazanie mienia ruchomego, stanowiącego wyposażenie likwidowanej zakładowej straży pożarnej, oraz nieruchomości użytkowanych przez tę straż. Faktyczne przekazanie mienia nastąpiło już po rozwiązaniu stosunku pracy między stronami (25 i

27 września 2001 r.), jednak zdaniem Sądu, przepis art. 8 ust. 3 pkt. 2 ustawy o zwolnieniach grupowych nie wymaga, aby przejęcie mienia przez nowego pracodawcę nastąpiło do dnia rozwiązania stosunku pracy. Ten ostatni warunek dotyczy jedynie przyjęcia propozycji zatrudnienia. W ocenie Sądu, za słuszością prezentowanej interpretacji art. 8 ust. 3 pkt. 2 ustawy o zwolnieniach grupowych przemawia brak użycia w tym przepisie formy czasu przeszłego dokonanego co do przejmowania mienia. W związku z powyższym Sąd Apelacyjny przyjął, że samo przejmowanie mienia może być procesem rozłożonym w czasie i może nastąpić również po rozwiązaniu stosunku pracy. Istotne z punktu widzenia treści przywołanego przepisu oraz okoliczności ustalonych w sprawie było to, że nowy pracodawca powodów w momencie, kiedy zgłaszał propozycję ich zatrudnienia, a następnie nawiązywał z nimi stosunek pracy, miał wiedzę i pewność co do faktu przejęcia mienia dotychczasowego pracodawcy powodów.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości kasacją pełnomocnik powodów. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I) naruszenie przepisów prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni: 1) art. 48, art. 49 i art. 50 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe" oraz § 3 porozumienia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej, Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej oraz PKP SA zawartego 11 czerwca 2001 r. przez przyjęcie, że roszczenia powodów o zasądzenie na ich rzecz jednorazowej odprawy są nieuzasadnione; 2) art. 50 ust. 2 tej ustawy w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz zmianie niektórych ustaw w wyniku ustalenia, że powodowie przyjęli propozycję zatrudnienia w zakładzie przejmującym w całości lub części mienie dotychczas zatrudniającego ich zakładu, 3) art. 8 ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw przez przyjęcie, że dla rozstrzygnięcia w sprawie bez znaczenia jest to, kiedy formalnie doszło do przekazania mienia nowemu pracodawcy - przed czy też po nawiązaniu nowego stosunku pracy przez powodów;

II) naruszenie przepisów prawa procesowego, mające wpływ na treść wyroku, a polegające na obrazie art. 233 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej

oceny dowodów przez: 1) odmowę dania wiary zeznaniom świadka M. oraz zeznaniom powodów w części dotyczącej ustalenia, że nie przyjęli propozycji zatrudnienia w zakładzie przejmującym mienie dotychczasowego pracodawcy, 2) uznanie, że powodowie przyjęli propozycję zatrudnienia w zakładzie przejmującym mienie, tj. Komendzie Miejskiej PSP w R., w sytuacji gdy stosunek pracy został nawiązany z inicjatywy powodów, a miało to miejsce w czasie, gdy nie doszło jeszcze do przekazania mienia, 3) ustalenie, że Komenda Miejska PSP w R. przejęła, w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw, mienie likwidowanej Zakładowej Straży Pożarnej przy Zakładzie Taboru w Ż.

Pełnomocnik skarżących wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania.

Skarżący wskazali, iż kasacja winna podlegać rozpoznaniu ze względu na występujące w sprawie zagadnienia prawne oraz zachodzącą potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w orzecznictwie. Według powodów zachodzi w szczególności konieczność dokonania wykładni wzajemnego stosunku art. 48, art. 49 i art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. oraz art. 8 ust. 3 ustawy o zwolnieniach grupowych. Ponadto skarżący podnieśli, iż konieczne jest dokonanie wykładni art. 8 ust. 3 ustawy o zwolnieniach grupowych, w tym w szczególności jednoznaczne wskazanie, czy dla wyłączenia prawa do jednorazowej odprawy w świetle przepisów ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” bez znaczenia jest, kiedy następuje przejęcie mienia przez nowego pracodawcę, to jest, czy nie musi ono mieć miejsca do dnia rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw. Wskazany w kasacji przepis art. 48 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” przewiduje, że pracownicy PKP lub PKP SA, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w latach 2000-2003 z

przyczyn dotyczących zakładu pracy, a którzy nie spełniają warunków umożliwiających uzyskanie prawa do emerytury, urlopu kolejowego lub świadczenia przedemerytalnego, mają prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej, przy czym wysokość jednorazowej odprawy pieniężnej określa art. 49 tej ustawy. Jednocześnie art. 50 ust. 2 tej ustawy przewiduje, że odprawa pieniężna, o której mowa w art. 49, nie przysługuje pracownikom w okolicznościach, o których mowa w art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw, czyli wówczas gdy pracownik do dnia rozwiązania stosunku pracy przyjął propozycję zatrudnienia w zakładzie pracy przejmującym w całości lub w części mienie dotychczas zatrudniającego go zakładu albo w zakładzie pracy powstałym w wyniku takiego przejęcia.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku (co najmniej pośrednio) wynika, że rozwiązanie stosunku pracy z powodami nastąpiło z przyczyn ujętych w art. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych (w związku ze zmianami organizacyjnymi polegającymi na likwidacji jednostek zakładowych straży pożarnych w PKP SA), a to oznacza, że Sąd Apelacyjny przyjął, iż spełniona została ogólna (pozytywna) przesłanka prawa do odprawy pieniężnej z art. 8 ust. 1 tej ustawy i z art. 48 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. Jednocześnie Sąd ten przyjął, że w odniesieniu do sytuacji powodów wystąpiła przesłanka negatywna (okoliczność wyłączająca prawo do odprawy) z art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych w związku z art. 50 ust. 2 o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”.

W rozpoznawanej sprawie istotą sporu była przede wszystkim ocena, czy do sytuacji powodów znajduje zastosowanie art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych, wyłączający prawo do odprawy pieniężnej pracownika, który do dnia rozwiązania stosunku pracy przyjął propozycję zatrudnienia w zakładzie pracy przejmującym w całości lub w części mienie dotychczas zatrudniającego go zakładu albo w zakładzie pracy powstałym w wyniku takiego przejęcia. W szczególności chodziło więc o wykładnię tego ostatniego przepisu, zwłaszcza sformułowania „przyjął propozycję zatrudnienia”, oraz o ustalenie cech charakterystycznych przejęcia mienia przez nowego pracodawcę, wyłączającego prawo do odprawy.

Co do pierwszej kwestii, słusznie Sąd Apelacyjny powołał się na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 24 marca 1999 r., I PKN 633/98 (OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 357), zgodnie z którym dla wyłączenia prawa do odprawy przewidzianego w art. 8

ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o zwolnieniach grupowych wystarczy, że pracownik „przyjmie propozycję” zatrudnienia go w zakładzie pracy, który korzysta z mienia poprzedniego pracodawcy. W pojęciu tym - poza przypadkami zawarcia nowej umowy jeszcze w czasie trwania umowy poprzedniej - mieszczą się przypadki zawierania umów przedwstępnych oraz takie „porozumienia”, które stanowią wyraz jednoznacznej woli stron, choć nie precyzują warunków przyszłej umowy o pracę ze ścisłością wymaganą od umów przedwstępnych; warunkiem jest tu, by propozycja pochodziła od nowego pracodawcy, złożona została na serio i w jej następstwie doszło do zatrudnienia danego pracownika. Z pewnością nie jest niezbędne, by między stronami doszło do zawarcia umowy przedwstępnej, gdyby bowiem taki był zamysł ustawodawcy, to nic nie stało na przeszkodzie, by w art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r. posłużył się on znaną z Kodeksu cywilnego kategorią umowy przedwstępnej. Oznacza to w szczególności, że w pojęciu „przyjęcia propozycji” - poza przypadkami zawarcia nowej umowy w czasie trwania umowy poprzedniej - mieszczą się przypadki zawieranych umów przedwstępnych w sprawie przyszłego zatrudnienia pracownika, ale i takie „porozumienia” między stronami, które stanowią wyraz ich jednoznacznej woli, a nie precyzują warunków przyszłej umowy o pracę z taką ścisłością, jak jest to wymagane w przypadku umów przedwstępnych. Ważne jest jedynie, by propozycja pochodziła od nowego pracodawcy (przejmującego mienie), by została złożona na serio i była realna oraz by w jej następstwie doszło do zatrudnienia danego pracownika. Miarą realności „propozycji” jest bowiem to, czy w jej wyniku dochodzi następnie do nawiązania stosunku pracy (zatrudnienia). Z art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r. wynika ponadto, że „przyjęcie propozycji” ma poprzedzać rozwiązanie stosunku pracy, co jednakże nie oznacza, że nawiązanie nowego stosunku pracy musi nastąpić bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku poprzedniego, czy nawet jeszcze w czasie jego trwania. Wynika z niego także, że chodzi o przyjęcie propozycji „zatrudnienia w zakładzie pracy”, co oznacza, że przepis ten obejmuje także takie przypadki, w których propozycja nie dotyczy konkretnego stanowiska pracy (a jedynie zatrudnienia u nowego pracodawcy).

Z ustaleń dokonanych przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku wynika, że powodowie otrzymali propozycję zatrudnienia u nowego pracodawcy - w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w R. - przed rozwiązaniem z nimi umów o pracę u poprzedniego pracodawcy na mocy porozumienia stron, a także, iż propozycja ta dotyczyła zatrudnienia ich u pracodawcy, który przejął część mienia od po-

przedniego pracodawcy (mienie ruchome, specjalistyczny sprzęt gaśniczy, a także nieruchomości), że propozycja zatrudnienia pochodziła od nowego pracodawcy powodów, który w końcu lipca 2001 r. przesłał ich dotychczasowemu pracodawcy imienną listę strażaków (obejmująca także nazwiska powodów), którzy pomyślnie przeszli wymagane badania lekarskie i spełniają warunki do mianowania ich funkcjonariuszami Państwowej Straży Pożarnej) oraz że powodowie propozycję tę zaakceptowali, występując o rozwiązanie z nimi niezwłocznie (dosłownie z dnia na dzień) umów o pracę za porozumieniem stron. Sąd Apelacyjny ustalił, że propozycja zatrudnienia w Miejskiej Komendzie Państwowej Straży Pożarnej w R. wyszła od nowego pracodawcy, co miało miejsce w końcu lipca 2001 r. Ustalenie powyższe może być zaakceptowane. Co prawda, powodowie już w marcu 2001 r. zadeklarowali chęć zatrudnienia w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w R., jednak dopiero po spełnieniu przez nich wymagań przyjęcia do służby w charakterze funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, wynikających z ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. Nr 88, poz. 400 ze zm.), między innymi pozytywnym przejściu badań lekarskich, możliwe stało się przekazanie pozwanemu byłemu pracodawcy powodów informacji, że powodowie zostaną przyjęci do służby po ich zwolnieniu z dotychczasowego zatrudnienia i złożeniu odpowiednich podań o przyjęcie do służby. W tym kontekście wstępna deklaracja powodów, że są zainteresowani zatrudnieniem w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w R., nie miała rangi złożenia przez nich oferty ani wszczęcia rokowań mających doprowadzić do nawiązania nowego stosunku pracy, nie może być zatem traktowana jako zainicjowanie długotrwałego (ze względu na specyfikę zatrudnienia) procesu zmiany pracodawcy. Inicjatywa nawiązania nowego stosunku pracy (z mianowania) pochodziła od nowego pracodawcy, a zatrudnienie powodów, poczynając od 1 sierpnia 2001 r., było rezultatem przyjęcia przez nich propozycji zatrudnienia złożonej bezpośrednio przed tą datą. Istotne jest także to, że powodowie wstępną deklarację chęci zatrudnienia w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w R. złożyli jeszcze przed zawarciem 11 czerwca 2001 r. pomiędzy Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, z jednej strony, a Ministrem Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Polskimi Kolejami Państwowymi SA., z drugiej strony, porozumienia w sprawie określenia zasad zatrudniania w Państwowej Straży Pożarnej strażaków ze zlikwidowanych zakładowych straży pożarnych PKP SA. Przed zawarciem tego porozumienia wstępne deklaracje powodów

dotyczące chęci podjęcia pracy (służby) w Państwowej Straży Pożarnej należało potraktować jako złożone „na wszelki wypadek”, co nie może być jednak ocenione jako zainicjowanie przez nich zmiany pracodawcy. Treść art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych w żaden sposób nie odnosi się do trybu zawierania umowy o pracę (zaciągania zobowiązania dotyczącego nowego stosunku pracy). Przepis ten wymaga jedynie, aby pracownik „przyjął propozycję zatrudnienia”. Oznacza to, że inicjatorem czynności zmierzających bezpośrednio do zatrudnienia nie może być sam pracownik. Nie wyklucza to jednak z regulacji objętej omawianym przepisem sytuacji, w której pracownik przejawia jakiegokolwiek zainteresowanie podjęciem pracy u nowego pracodawcy, sondując na przykład samą możliwość (realne szanse) zatrudnienia u niego. Przepis art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych nie wymaga przy tym, aby skierowana do pracownika propozycja zatrudnienia była sformalizowana, mogą być to również czynności, które w sposób dorozumiany sugerują wolę nowego pracodawcy zatrudnienia pracownika, na przykład skierowanie go na badania lekarskie. Skierowanie powodów na takie badania nastąpiło dopiero po zawarciu porozumienia z 11 czerwca 2001 r. W tym kontekście wstępne deklaracje powodów z marca 2001 r. nie mogą być traktowane jako złożenie przez nich propozycji zatrudnienia u nowego pracodawcy.

Ustalenia te - dotyczące strony faktycznej rozpoznawanej sprawy - łączą się z ocenami i kwalifikacjami prawnymi. Skoro „przyjęcie propozycji” zatrudnienia, o jakim mowa w art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r., może dotyczyć propozycji niesformalizowanej (choć w miarę pewnej), to tym samym nie budzi wątpliwości dokonana przez Sąd Apelacyjny kwalifikacja prawna, w myśl której stan faktyczny rozpoznawanej sprawy pozwalał na przyjęcie, że powodom nie należy się jednorazowa odprawa pieniężna z art. 48 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” ze względu na wyczerpanie dyspozycji art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych, polegające na „przyjęciu (przez nich) propozycji” zatrudnienia u nowego pracodawcy, złożonej przez tego pracodawcę.

Co do drugiej kwestii podkreślić należy, że przepis art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych, w odróżnieniu od art. 23¹ § 1 k.p., nie operuje pojęciem przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę, lecz kategorią „przejścia w całości lub w części mienia” zakładu dotychczas zatrudniającego pracownika

przez inny zakład (lub powstałego w wyniku takiego przejęcia). W świetle zaś ustaleń faktycznych sprawy nie może budzić wątpliwości, że nowy pracodawca powodów - Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w R. przejął część mienia poprzedniego pracodawcy powodów - Zakładowej Straży Pożarnej PKP w R. Ponieważ przepis art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o zwolnieniach grupowych nie czyni w tym względzie żadnych zastrzeżeń, należy uznać, że przejęcie nie musi mieć charakteru bezpośredniego, a jego formy (zastosowane instrumenty prawne) mogą być różnorodne. Przepis ten nie zastrzega, że przejęcie w całości lub w części mienia dotychczas zatrudniającego pracownika zakładu pracy przez nowego pracodawcę może nastąpić tylko w określonej formie prawnej oraz że musi mieć bezpośredni charakter. Dla zastosowania wyłączenia z art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r. wystarczy, że pracownik przyjmie propozycję zatrudnienia go w zakładzie pracy, który korzysta - w szczególności, choć nie tylko, jako właściciel - z mienia jego poprzedniego pracodawcy. „Przejęcie mienia” na ogół nie jest aktem podobnym do złożenia oświadczenia woli, lecz całym szeregiem różnych czynności faktycznych i prawnych, które z konieczności muszą być rozłożone w czasie. Dlatego z punktu widzenia zastosowania wyłączenia odprawy z art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy o zwolnieniach grupowych nie ma znaczenia, że mienie zlikwidowanych jednostek zakładowych straży pożarnych PKP SA zostało ostatecznie przekazane formalnie „na stan” jednostek Państwowej Straży Pożarnej dopiero umowami z 25 i 27 września 2001 r., a więc po zatrudnieniu powodów, skoro już znacznie wcześniej zostały podjęte wiążące czynności prawne zmierzające do tego przekazania - chodzi o porozumienie z 11 czerwca 2001 r. w sprawie nieodpłatnego przekazania przez PKP SA mienia zlikwidowanych jednostek zakładowych straży pożarnych na rzecz Skarbu Państwa (reprezentowanego przez właściwego terytorialnie starostę powiatowego) z przeznaczeniem dla Państwowej Straży Pożarnej oraz o uchwałę nr 438 z 17 lipca 2001 r. Zarządu PKP SA, którą Zarząd, dokonując likwidacji zakładowych straży pożarnych, wyraził zgodę na nieodpłatne przekazanie na rzecz Państwowych Straży Pożarnych mienia, które stanowiło wyposażenie likwidowanych zakładowych straży pożarnych. Jest zrozumiałe, że inwentaryzacja tego mienia i jego formalne przekazanie musiały być rozłożone w czasie, tymczasem powodowie zakończyli jeden stosunek pracy 31 lipca 2001 r. i podjęli nowe zatrudnienie od 1 sierpnia 2001 r., przy czym wiadomo było, że będą mieli nowe zatrudnienie między innymi dlatego, że udało się zawrzeć

wskazane porozumienie z 11 czerwca 2001 r. i przekazać część mienia likwidowanych zakładowych straży pożarnych PKP SA na rzecz Państwowej Straży Pożarnej.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że zasadniczy zarzut kasacji, dotyczący naruszenia art. 8 ust. 3 pkt 2 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o zwolnieniach grupowych, jest bezpodstawny.

Bezpodstawne są także zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c. Ani z *petitum* kasacji, ani z jej uzasadnienia nie wynika, na czym miałyby polegać przekroczenie reguł swobodnej sędziowskiej oceny zebranych dowodów w postaci zeznań świadka M. oraz zeznań powodów w charakterze strony.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393¹² k.p.c.

=====